

اصول بیم سنجی در تکافل

مدرس:
محمود خدادادی

آموزه هایی از دوره مدیریت کسب و کار تکافل (دبی) takaful business management

TAKAFUL

اطلاعات مدرس و همکاران

محمود خدادادی
مدیر تکافل شرکت بیمه دانا

بیان مسأله و ضرورت انجام کارگاه

بیم سنجی (آچپوئری) و ذخایر فنی در تکافل

با عنایت به شروع تکافل در کشور معظم ایران در سال های اخیر و اهمیت بررسی های علمی و پژوهشی و همچنین راه کار های پیاده سازی این سیستم بیمه گری جهت تبیین شرایط اجرا و جزئیات مسائل فنی در تکافل ، نیاز بر تخصیص زمان بیشتر و همچنین دوره های علمی و عملی در این حوزه بالاخص در اولویت بالا **بیم سنجی** در تکافل ، ضروریست در این برهه از زمان با دقت بیشتری بر موارد مذکور تاکید و تشریح شود.

سوابق مطالعاتی و پژوهشی مربوطه

- عسگری، محمدمهدی-عظیمزاده آرانی، محمد ک « . 1393 تحلیل‌بند مقایسه‌های بیمه اتکایی و تکافل اتکایی و ارائه راهکارهایی جهت اجرایی کردن تکافل اتکایی در جمهوری اسلامی ایران.» تحقیقات مالی اسلامی. دوره 3. شماره 2. صص 128-
- اسماعیلی گیوی، حمیدرضا ک « . 1391 مقایسه کارایی بیمه اسلامی تکافل و بیمه متعارف با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی.» پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت. دانشکده معارف اسلامی و مدیریت دانشگاه اما صادق ک .
- بیات، روحالله حسینخانی، شیما ک « . 1394 بررسی الگوی بیمه اسلامی تکافل، مبتنی بر شریعت.» کنگره بین المللی مدیریت، اقتصاد و توسعه کسب‌وکار.
- توحیدینیا، ابوالقاسم ک « . 1386 تکافل و اهمیت توسعه آن در صنعت بیمه کشور.» صنعت بیمه. شماره 4. شماره 88
- خسروشاهی، پرویز ک « . 1387 بیمه اتکایی اجباری: چالشها و راهکارها.» پانزدهمین همایش ملی و دومین همایش بین المللی بیمه و توسعه.
- سراجزاده، سید محمدجواد ک « . 1388 تحلیل نظری مقایسه ای بیمه متعارف و تکافل.» پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اما صادق ک .
- عسگری، محمدمهدی و حمیدرضا اسماعیلی گیوی ک « . 1389 صذنت تکافل: ویژگیها، فرصتها و چالشهای پیش رو.» مجموعه مقالات نخستین همایش مالی اسلامی. دانشگاه اما صادق ک و بانک کشاورزی. چاپ اوآ.
- فطانت، محمد و علیرضا ناصرپور اسد ک « . 1388 مبانی تبدیل به اوراق بهادارسازی ریسک در شرکت‌های بیمه ای. روزنامه دنیای اقتصاد. شماره 1937
- کارتر، رابرت. ال ک . 1372 بیمه اتکایی. ترجمه هادی دستباز. انتشارات بیمه مرکزی ایران.
- کریمی، آیت ک « . 1366 آشنایی با جنبه‌های عمومی بیمه اتکایی.» بیمه مرکزی ایران. شماره 2.
- گروه کارشناسان شرکت سوئیس ری ک . 1372 بیمه اتکایی بیمه های غیرزندگی. ترجمه آیت کریمی. انتشارات بیمه مرکزی ایران. چاپ اوآ.
- [Downloaded from ejip.ir on 2023-03-04] 1524 و 3 شماره های
- گروه مطالعات اسلامی ک . 1386 پژوهشکده بیمه وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- گروه مطالعات اسلامی ک . 1391 پژوهشکده بیمه وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- محمدی مهر، محمدحسن ک « . 1385 بررسی تطبیقی نظام بیمه و تأمین اجتماعی با نظام تکافلی اسلامی.» پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه اما صادق ک .
- معصوم بالله، مهد ک . 1389 تکافل کاربردی و بیمه مدرن قوانین و اصول کاربردی. ترجمه سید محسن روحانی. انتشارات دانشگاه اما صادق ک . چاپ اوآ

فهرست مطالب:

- 1- مقدمه
- 2- تعیین نرخ در تکافل
- 3- محاسبه مازاد صندوق
- 4- فرایند توزیع مازاد
- 5- IBNR و اصول ذخیره گیری در تکافل
- 6- برنامه ریزی اتکایی در تکافل

- چرا تکافل

- تفاوت های ریشه ای تکافل با بیمه های رایج

- الف- **تعاون**- بر اساس اصل تعاون افراد بدون قصد سود و با نیت مشارکت متقابل هم در تامین منابع و هم در خسارت ها تکافل را می پذیرند
- ب- **شریعت**- تکافل مبتنی بر اصول اسلامی و بیمه ها مبتنی بر قوانین تجارت و اصول قضایی و مدنی است.
- پ- **شفافیت**- آموزش و اطلاع رسانی به اعضا در تمامی فرایندها از وظایف تکافل گر است.
- ت- **ماهیت قرارداد**- در تکافل یک قرارداد بین اعضا هست برای تامین خسارت های احتمالی ولی در بیمه یک طرف باپرداخت حق بیمه ریسک را به طرف مقابل منتقل میکند. در سود و زیان طرف مقابل شریک نیست.
- ث- **مالکیت منابع و مصارف**- در تکافل مالک منابع اعضا صندوق هستند. تکافل گر صرفاً "مدیر صندوق

- معرفی صندوق های تکافل:

- 1- صندوق ریسک (صندوق تکافل)
- 2- صندوق سهامداران (صندوق تکافل گر)
- 3- صندوق سرمایه گذاری (صرفاً در تکافل خانواده)

- مدل های رایج اجرای نظام تکافل:

- مدل شرکت مستقل تکافل گر
- مدل پنجره در ساختار شرکت بیمه رایج

تعیین نرخ در تکافل

تعیین نرخ در تکافل :

هدف :

تعیین نرخ هایی است که دقیق - جامع و دربرگیرنده - منصفانه و عادلانه - مطابق با اصول شرع باشد.

تعیین نرخ در تکافل

- عوامل موثر در تعیین نرخ تکافل :

1- ارزیابی ریسک

2- خسارتهای مورد انتظار

3- هزینه های عملیاتی

4- حق الوکاله

5- هزینه/درآمد بیمه های اتکایی

تعیین نرخ در تکافل

- عوامل موثر در تعیین نرخ تکافل (ادامه):

6- حاشیه ریسک

7- توزیع مازاد

8- اثر ریسک

9- درآمد سرمایه گذاری

10- قیمت گذاری پویا

تعیین نرخ در تکافل

ملاحظات مهم در تعیین نرخ محصولات تکافل :

الف - ملاحظات اخلاقی و شرعی

ب - آموزش تکافل گذاران

ج- انطباق با مقررات

محاسبه مازاد صندوق تکافل

فرمول کلی مازاد صندوق تکافل

$$\text{تهعدات} - \text{دارائیهها} = \text{مازاد}$$

چه زمانی مازاد صندوق ایجاد می شود؟

مازاد در صندوق تکافل زمانی بوجود می آید که نتیجه عملیات کلی صندوق تکافل مثبت باشد. مازاد، به صورت کلی، به مقدار مانده صندوق تکافل + عایدی حاصل از سرمایه گذاری از محل وجوه صندوق تکافل پس از کسر خسارتهای پرداختی، ذخایرفنی، هزینه های تکافل اتکایی و سایر موارد تکلیفی در پایان دوره مالی گفته می شود

سؤال:

چرا در تکافل بجای سود ، اصطلاح مازاد استفاده می شود؟

محاسبه مازاد صندوق تکافل

عوامل موثر بر مازاد قابل توزیع :

الف - عملکرد صندوق تکافل :

ارائه نرخ های مناسب ، بازده سرمایه گذاری ها از محل وجوه صندوق ، نتایج پذیره نویسی (جذب حداکثری منابع و قانون اعداد بزرگ)

ب - مدیریت ریسک :

کنترل های داخلی - دقت در پرداخت صحیح خسارت ها

ج - کیفیت عملیات :

کیفیت عملکرد تکافل گر در مدیریت هزینه های عملیاتی و صرفه جویی ها

د - بازده سرمایه گذاری :

در تکافل خانواده که صندوق سرمایه گذاری وجود دارد ، انتخاب سبد سرمایه مناسب با رعایت اصول اسلامی به ایجاد و تقویت مازاد صندوق تکافل کمک می کند.

محاسبه مازاد صندوق تکافل

مدل های توزیع مازاد

1- مدل وکاله :

در این مدل ممکن است بین تکافل گر و تکافل گذاران توافق شده باشد که چنانچه بر اثر حسن مدیریت تکافل گر، مازاد قابل توجهی عاید شد سهمی با نسبت از قبل تعیین شده ای نیز به ایشان پرداخت شود و مابقی بین تکافل گذاران توزیع شود.

2- مدل مضاربه

مضارب (تکافل گر)
تامین کننده سرمایه (صاحب المال) تکافل گذاران

در این مدل تکافل گذاران و تکافل گر بر اساس قرارداد مضاربه نسبت مشارکت در منافع را تعیین می کنند . مازاد صندوق بر اساس نسبت توافق شده توزیع می شود .

فرایند توزیع مازاد

فرایند توزیع مازاد:

مرحله اول : اعلام مازاد

تکافل گر پس از پایان دوره مالی و انجام ارزیابی های لازم مازاد را به همراه طرح پیشنهادی توزیع به هیات ناظر شرعی اعلام میکند.

مرحله دوم : تصویب هیات ناظر شرعی

طرح های توزیع مازاد توسط هیات ناظر بررسی و در صورت تائید، مراتب به اطلاع تکافل گر می رسد.

مرحله سوم : اطلاع رسانی به تکافل گذاران

در این مرحله تکافل گذاران از میزان و مکانیزم توزیع مازاد مطلع میشوند.

فرایند توزیع مازاد

مرحله چهارم : تعیین کانالهای توزیع مازاد :

توزیع بین تکافل گذاران – تزریق مازاد به صندوق تکافل برای تقویت پایداری ، اعمال تخفیف بر روی حق بیمه های سال های آتی و پرداخت نقدی و

مرحله پنجم : توزیع مازاد

با رعایت شفافیت و انطباق با مقررات و الزامات قانونی و رعایت اصول شرعی .

ذخیره‌گیری در تکافل

ذخیره‌گیری در تکافل:

تعریف:

ذخایر فنی در تکافل شامل کنار گذاشتن وجوه برای پوشش‌های احتمالی آتی، تضمین پایداری مالی صندوق تکافل در عین پایبندی به اصول شریعت است.

ذخایر فنی در تکافل:

۱- ذخیره مشارکت‌هایی که به دست نیامده است

۲- ذخیره خسارت‌های معوق-

۳- ذخیره IBNR

۴- ذخیره ریاضی بیمه‌نامه‌های بلند مدت.

ذخیره‌گیری در تکافل

ذخایر فنی در تکافل (ادامه):

۵- ذخیره برگشت مشارکت‌ها

۶- ذخیره خطرات منقضی نشده

۷- ذخیره برای خطاهای بیم سنجی (اکچوئری)

۸- ذخیره سرمایه‌گذاری

ذخیره‌گیری در تکافل

نکات قابل ملاحظه برای دقت در ذخیره‌گیری:

الف- توجه به الگوهای تسویه خسارت :

بررسی دقیق جدول زمانی برای تسویه خسارت‌ها (از زمان اعلام تا پرداخت) برای هر رشته، به نزدیک شدن برآورد ذخایر واقعی کمک می‌کند.

ب- مرور کفایت ذخایر:

ارزیابی دقیق و منظم کفایت ذخایر از طریق مقایسه آنها با پرداخت‌های واقعی خسارت‌ها در هر دوره و تعدیل برآوردها در دوره‌های بعدی به تضمین کفایت ذخایر کمک می‌کند.

برنامه ریزی اتکایی در تکافل

فلسفه وجودی اتکایی در بیمه ها چیست؟

انواع اتکایی از منظر نهاد ناظر (بیمه مرکزی)

1- اتکایی اجباری

2- اتکایی اختیاری

انواع قراردادهای اتکایی از جنبه تعهدی :

الف- قرارداد اتکایی نسبی

ب- قرارداد اتکایی مازاد خسارت

برنامه ریزی اتکایی در تکافل

ظرفیت مجاز نگهداری

تعریف : میزانی از ریسک است که هر شرکت بیمه متناسب با وضعیت مالی و فنی خود می تواند نزد خود نگهداری کند. و طبیعتاً "مازاد آنرا باید از طریق اتکایی واگذار کند.

نکته :

توانگری مالی و ظرفیت مجاز نگهداری می تواند ملاک خوبی برای انتخاب یک بیمه گریا تکافل گر توانمند و مطمئن باشد.

برنامه ریزی اتکایی در تکافل

عوامل موثر بر تعیین سطح نگهداری در تکافل:

- 1- پروفایل ریسک: شدت ، فراوانی و ماهیت خطر بیمه شده
- 2- الزامات قانونی : دستورالعمل ها و الزامات قانونی نهاد ناظر در مورد سطوح نگهداری(اتکایی اجباری)
- 3- توانگری مالی: رتبه بندی انجام شده توسط مقامات بالادستی صنعت بیمه
- 4- بررسی هزینه فایده بیمه های اتکایی: تحلیل اقتصادی هزینه های واگذاری ریسک در مقابل مزایای واگذاری (بادر نظر گرفتن نوع قراردادها " نسبی یا مازاد خسارت)
- 5- تنوع بخشی به پرتفوی : بعضاً" شرکت ها برای تنظیم ترکیب بهینه پرتفوی شرکت سهمی از رشته های پرخطر را واگذار می کنند
- 6- ریسک پذیری : تمایل شرکت در حفظ ریسک در داخل
- 7- کفایت سرمایه : به میزان کفایت سرمایه و یا موجودی صندوق تکافل

برنامه ریزی اتکایی در تکافل

عوامل موثر بر تعیین سطح نگهداری در تکافل: (ادامه)

8- استفاده از مدل های شبیه سازی : با ورود اطلاعات در مدل های شبیه سازی وضعیت نگهداری را پیش بینی کنیم

9- مدیریت و کنترل خسارت ها : مدیریت موثر خسارت ها برای به حداقل رساندن تاثیر ریسک های انباشته بر صندوق تکافل

10- ریسک های نوظهور و شرایط بازار: بطور منظم پروفایل ریسک را بررسی و متناسب با شرایط جدید بازار سطوح نگهداری را تنظیم کنیم

برنامه ریزی اتکایی در تکافل

نکات با اهمیت در واگذاری اتکایی تکافل :

1- همسویی پذیرنده با اصول تکافل :
در تکافل ، پذیرنده اتکایی هم الزاما" باید تکافل گر باشد. همچنین ما نمیتوانیم ریسک های غیرتکافلی را بپذیریم.

2- انتخاب بهینه پذیرنده اتکایی:
یک شرکت اتکایی معتبر و با ثبات مالی بالا شناسایی و انتخاب شود.

3- نوع قرارداد بهینه انتخاب شود:
متناسب با پروفایل ریسک قرارداد مناسبی انتخاب شود(نسبی یا مازاد خسارت)

4- کامل بودن مفاد قرارداد:
کلیه موارد فنی لازم و ضروری در مفاد قرارداد لحاظ شود و هیچگونه ابهامی باقی نماند.

5- تعیین تکلیف مازاد در واگذاری اتکایی:
در قرارداد اتکایی هم باید وضعیت توزیع مازاد تعیین تکلیف شود.

6- تقویت دانش فنی داخلی در اتکایی:
برای اتخاذ تصمیم های بهینه در پذیرش ویا واگذاری اتکایی، تیم اتکایی با تخصص و تجربه بالا در شرکت ایجاد کنیم

با سپاس از توجه شما